

Het levenslied van Robert Murray McCheyne

Robert Murray McCheyne. Wat weten we van hem? Een predikant uit Schotland die zondaren indringend tot Christus kon nodigen. Hij stierf jong. Misschien vult iemand nog aan: Eens was ik een vreemd'ling.... Niet veel meer. Jammer eigenlijk. Dat vindt mevrouw Karels-Meeuse (1949) uit Veenendaal ook. Vandaar haar boek *Het levenslied van Robert*. Met hart en ziel heeft ze eraan gewerkt.

Schrijven moet geoefend worden. Riet Karels begon heel simpel. „Ik schreef graag brieven aan mijn grote broers die buitenshuis studeerden en later had ik penvriendinnen.” Voor ze echt verhalen ging schrijven, is er heel wat tijd verlopen. „Toen waren we al verscheidene jaren getrouwd; ons zesde kindje was zes weken oud. Het was in 1978. De GezinsGids had een oproep geplaatst. Daar vroegen ze een moeder die maandelijks kleine stukjes over haar baby wilde schrijven. Dat leek me leuk, want ik ben altijd heel blij met mijn moederschap geweest.” Na de stukjes over de baby kwamen de verhalen over Jos van-

zelf. „De bouwstenen hiervoor werden als het ware vanuit het gezin aangereikt. Ik houd van vrolijke kinderboekjes, maar de ernst mag niet ontbreken. Jammer dat veel kinderen zo vlug en vluchtig lezen!” Hoe mevrouw Karels tot het schrijven van een nieuw verhaal komt, wil ze wel aangeven. „Verhalen worden geboren. Je ziet of je hoort wat om je heen. Plotseling springt er een vonk over en je gaat aan het schrijven. Zomaar iets verzinnen doe ik nauwelijks.” Vooral kinderen ziet de schrijfster graag als haar lezerspubliek. Zelf heeft ze er tien groot gebracht. Daardoor komen er, soms ongewild, eigen ervarings-

McCheyne was een man de dicht bij de Heere en dicht bij de mensen leefde.

M.H. Karels-Meeuse: „Ik zoek het midden tussen een biografie en een historische roman.”

gen in haar boeken terecht. Voor ouderen heeft ze enkele boeken bewerkt en verder schrijft ze (sinds de oproep in 1978) verhalen in de GezinsGids.

„Ik ben gevoelig voor menselijke verhoudingen. Even een voorbeeld. Ik was eens op een oudermiddag. Daar zat een vrouw die een stoel vrij probeerde te houden. Toen kwam haar vriendin samen met een ander binnen en zonder zelfs maar naar haar te kijken, gingen ze ergens anders zitten. Ik zie het teleurgestelde gezicht van die vrouw nog voor me... Maar het werd wel de aanleiding tot het schrijven van een verhaal.”

Historische boeken

We zouden het echter over het boek over McCheyne hebben. Dat is toch wel wat anders dan

een verhaal over een baby, over Jos of over een teleurgestelde vrouw. Enerzijds heeft de verandering van onderwerp te maken met de ontwikkeling van de vraag. Aan gewone kinderboeken was in de jaren tachtig in de reformatorische gezindte meer behoefte dan nu. „Historische onderwerpen hebben altijd mijn aandacht gehad, maar vanwege de vele voorbereiding die daarvoor nodig is, kwam ik er niet aan toe,” maakt mevrouw Karels duidelijk. „Vooraf personen en hun werken die blijvende belangstelling verdienen en die mij persoonlijk wat te zeggen hadden. Bij McCheyne heb ik geprobeerd ook citaten van hemzelf in te voegen, zodat de aandacht voor het geestelijke niet ten koste van het historische gaat. Ik zoek altijd het midden tussen

een biografie en een historische roman. Ik gebruik graag dialogen die zoveel mogelijk historisch betrouwbaar zijn. De beschrijving van de eerste catechisaties van McCheyne is daar een voorbeeld van. Om McCheyne's werk als hulppredikant bij een arme, onwetende bevolking te schetsen, maakte ik gebruik van een zelf bedacht verhaal. De hulpprediker ontmoet twee jongens. Uit de gesprekken die hij met hen voert, blijkt zijn bewogenheid met hun onwetendheid. Vaak haal ik enkele regels aan uit zijn gedichten. Het is niet moeilijk die op de juiste plaats te zetten, want hij heeft al zijn gedichten gedateerd. Van zijn levenslied *De HEERE onze gerechtigheid* is bekend dat hij het in 1835 gedicht heeft na een ernstige ziekte. Ik heb het zo beschre-

Gezicht op Edinburgh, waar McCheyne opgroeide

ven, dat hij het vers na vers aan zijn zus dicteerde, omdat hij te zwak was om zelf te schrijven. Doe je daar de historie geweld mee aan? Ik denk het niet. Verder kun je soms beter gedeelten onbeschreven laten dan ernaar te gissen. Een boek moet geloofwaardig zijn. De mensen moeten bij het lezen niet te denken: O, dat is zeker fantasie. De bekering van de nichten van Robert bijvoorbeeld berust op bronnenmateriaal."

McCheyne

Mevrouw Karels koos het onderwerp voor het boek niet zelf. De uitgever vroeg erom en ze zei graag ja, vooral omdat ze ooit voor de Bond van Vrouwenverenigingen al eens een samenspraak over deze Schotse prediker geschreven had. Bovendien was ze onder de indruk van de heldere evangelieboodschap van deze Schotse prediker. „Zijn leven was vol markante punten, zoals het sterven van zijn broer waardoor hij tot bekering kwam, zijn reis naar Israël en niet te vergeten de sprake die er van zijn sterven op jonge leeftijd uitging.

Hij had een grote liefde voor kinderen. Daarom beschreef ik ook

overtuigd dat de Heere beloften voor Israëls bekering gegeven

„McCheyne had een grote liefde

twee aangrijpende sterfgevallen van jonge kinderen. En dan de ernst waarmee hij sprak. Als een stervende tot stervenden, zoals hijzelf wel zei. Kortom, hij was een man die dicht bij de Heere en dicht bij de mensen leefde." Vorig jaar maakte mevrouw Karels, samen met haar man een reis naar Schotland om door het bezoeken van plaatsen die aan McCheyne herinneren nog meer bij het boek *Het levenslied van Robert* betrokken te raken. „In Schotland zie je uiteraard niets over de reis die hij met enkele andere predikanten in 1839 naar Palestina maakte," vertelt ze. „Ik was erg onder de indruk van alles wat ik zag. Toen we weer thuis waren, heb ik in een lezing over McCheyne en Schotland voor vrouwenverenigingen tegelijk wat dia's over Israël laten zien. Hij was er immers, net als veel andere puriteinen vast van

had. In het boek heb ik daarom vier hoofdstukken aan McCheyne's reis naar Israël gewijd. Over de geestelijke opwekking in zijn gemeente die tijdens zijn afwezigheid plaats vond, heb ik zijdelings geschreven. Niet omdat die niet belangrijk was, maar om dat McCheyne daar niet bij aanwezig was."

Was u niet bang dat u de persoon van McCheyne te veel zou verheerlijken? Je kunt iemand immers zo hoog plaatsen dat de afstand tot de lezers wel erg groot wordt.

„Nee, daar heb ik niet aan gedacht. Tijdens iemands leven is het gevaar van persoonsverheerlijking veel groter. McCheyne was er zelf altijd heel beducht voor. Dat hij een ootmoedig iemand was, blijkt ook uit zijn levensbeschrijving. Na het overlijden van een kind van God geldt: 'De

gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn.' En zegt de apostel Paulus niet 'En zij prezen God in mij?'

Mogen we nog meer kinderboeken over kerkhistorische personen van u verwachten?

„Momenteel verdiep ik me, in overleg met de uitgever, in het leven en de werken van John Bunyan. De uitgever en ik kwamen op dezelfde dag met het voorstel om een boek voor de leeftijd van ongeveer elf jaar te maken. Daar zag ik een aanwijzing in om ermee te beginnen. Nu ons gezin kleiner is, heb ik er enerzijds meer tijd voor om te schrijven, anderzijds heb ik door het groeiend aantal kleinkinderen en andere besommeringen minder structuur in mijn tijdsbesteding. Het is ook best ingrijpend om nu direct na McCheyne met Bunyan bezig te zijn. Het zijn zulke godzalige predikanten met een veelbewogen leven geweest dat je er wel met schroom mee

Réveil

Hoewel de jonge McCheyne geen leidersrol in de Schotse kerk vervulde, heeft hij veel invloed gehad. Hij was betrokken bij een nieuw réveil dat in zijn studententijd inzette na een grote periode van verval en verschraling van het geestelijke leven. Hij bracht de klassieke theologie van de grote predikers uit de zeventiende en achttiende eeuw, zoals Rutherford, Gray, Boston en de Erskines weer op de kansel. Zijn bediening bestond echter niet in het nazeggen en nadoen van de oude Schotse schrijvers. Hij sprak als in de tegenwoordigheid van God en wist op eigentijdse wijze vloek en zegen te verkondigen, waarbij de Persoon en het werk van Christus het middelpunt vormden.

Vervolgens had McCheyne een belangrijke rol in de toenemende belangstelling voor het geestelijke welzijn van het Joodse volk. Hij geloofde vast in de nationale bekering van Israël naar het vlees. In zijn persoonlijke gebedsleven nam dit punt een belangrijke plaats in. Onze tijd kenmerkt zich door grote oppervlakkigheid. Is het Woord voor ons nog wel een 'tweesnijdend scherp zwaard'? McCheyne sluit zichzelf erbij in als hij de voorgangers de spiegel voorhoudt en de prangende vraag stelt: 'Wij zijn niet bewogen over de arme onbekeerden met innerlijke bewegingen van Jezus Christus...' Hoe durven we ons dan verwonderen dat de doodsheerenden zo dor zijn, dat God een vreemdeling is in het land?' 'Dit is de hoofdzonde van Schotland: versmading van Christus, verwerping van een om niet aangeboden Zaligmaker.'

Het is de steeds weerkerende persoonlijke spits die de boodschap van McCheyne kenmerkt. Deze boodschap hebben wij ook nu nodig, ja broodnodig!

L.J. van Valen

voor kinderen"

bezig moet zijn. Trouwens, de kleuterboekjes heb ik ook niet helemaal vaarwel gezegd. Ik let

er altijd op hoe de onderwerpen naar me toekomen."

Waarom richt u zich met uw kerkgeschiedenisboeken vooral op kinderen?

„Ik vind het fijn dat ze lezen, want televisie en computer hebben een slechte invloed. Ik begrijp dat ze meestal eigenlijk liever spannende boeken lezen, maar de meeste zijn voor de zondag minder geschikt. In veel geschiedenissen ligt zoveel waardevols dat onbekend is. En onbekend maakt onbemind. Ik hoop dat ze door het lezen van geschiedenissen over mensen als McCheyne en Bunyan ook interesse krijgen voor de boeken die ze geschreven hebben. We zijn immers op reis naar onze eeuwige bestemming."

